

STATENS VA-NÄMND

BESLUT

2013-12-10
Stockholm

BVa 94

Va 540/12

SÖKANDE Ånge kommun
Ombud: Teknische chefen O S

MOTPART Länsstyrelsen Västernorrland
Ombud: F U

SAKEN Verksamhetsområde för vatten och avlopp

Överklagat beslut
Länsstyrelsen Västernorrlands beslut
den 3 juli 2012, dnr 563-4094-12

VA-NÄMNDENS AVGÖRANDE

Va-nämnden upphäver länsstyrelsens beslut den 3 juli 2012,
dnr 563-4094-12.

BAKGRUND, YRKANDEN M.M.

Länsstyrelsens beslut har fogats till detta beslut (se beslutsbilaga 1).

Av bifogad karta (beslutsbilaga 2) framgår bl.a. hur de boende fördelar sig på fastigheterna inom området.

Kommunen har yrkat att Va-nämnden ska upphäva länsstyrelsens beslut. Överklagandet har fogats till detta beslut (se beslutsbilaga 3).

Länsstyrelsen har motsatt sig att beslutet upphävs.

Va-nämnden har i målet hållit en förberedande förhandling och genomfört besiktning samt sedan parterna fått tillfälle att skriftligen slutföra sin talan avgjort målet på handlingarna.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

Kommunen har anfört bl.a. följande.

I Forsönområdet bor det ca 33 personer inom ett ca 250 000 m² stort område. I kommunen bor det runt 9 000 invånare. Fastighetsägarna kan själva med större fördel lösa va-frågan i området i likhet med vad Ånge ridklubb redan har gjort. Ridanläggningen är den enskilt största anläggningen i området och åtgärderna som vidtagits där [efter 1998] bör därför inte ses som en begränsad åtgärd i området. Forsön uppfyller inte kriterierna för ett omvandlingsområde med tanke på att invånarantalet minskar och det finns inget i dagsläget som pekar på att den trenden kommer att ändras.

De närmaste åren planerar kommunen att minska verksamhetsområdet eftersom många flyttar från orten eller dör. Det är tveksamt om så gles bebyggelse med ett begränsat antal människor kan utgöra ett större sammanhang.

Påverkan på miljön i området är inte utredd utan länsstyrelsen misstänker utifrån avloppens standard att det är sannolikt att omgivande miljö är påverkad. Recipienten Ljungan kontrolleras och någon påverkan på dess miljö har inte påvisats. Kommunen (tekniska kontoret) kan inte svara på om fastigheterna har borrade brunnar för dricksvatten. Några vattenprover har inte heller tagits. Vid misstanke om bakterier är det kommunens Bygg- och miljökontor som tar vattenprover och eventuella resultat från vattenprover kan finnas hos miljökontoret. Det är ett relativt stort och glesbefolkat område. Tekniska kontoret har inte någon kunskap om fastigheternas brunnar och skicket på de enskilda anläggningarna m.m. Det är miljökontoret som borde ha dessa uppgifter.

De s.k. kraftverksvillorna (Ånge Forsön 1:40-1:43) är anslutna till kommunens va-anläggning. Den allmänna anläggningen sträcker sig längst ut till nordväst om kraftverksvillorna. Kommunens Bygg- och miljökontor har framfört till länsstyrelsen att området direkt väster och öster om Forsön utgörs av verksamhetsområde, vilket medför att länsstyrelsen gör bedömningen att närheten till befintligt verksamhetsområde innebär att anslutning kan ske till betydligt lägre kostnad än att ordna en ny allmän anläggning. För att nå befintligt verksamhetsområde i väster så måste man passera del av Ljungan, av den anledningen så bedömer kommunen det alternativet som mindre lämpligt och kostbart. Då återstår att ansluta området till befintligt verksamhetsområde i öster. De relativt långa avstånden mellan fastigheterna och kuperad terräng kommer att medföra höga kostnader för att ansluta till den allmänna anläggningen.

Vad gäller fastigheterna som finns på kartan i aktbil. 40 [beslutsbilaga 2] så är de vitmarkerade fastigheterna obebyggda- eller fritidsfastigheter. De grönmarkerade fastigheterna är bebyggda, men är obebodda eller används som fritidsfastigheter. De fastigheter som är cerisemarkerade är bebodda fastigheter. Fastigheten Ånge Forsön 3:618 har löst in en liten del av den norra delen av Fortumfastigheten. Fastigheten Ånge Forsön 1:5 (ridhuset) har en godkänd anläggning med minireningsverk och markbäddsmoduler.

Länsstyrelsen har anført bl.a. följande.

Kommunen genomförde en avloppsinventering år 1998 och därför menar länsstyrelsen att det fanns skäl att klargöra om avloppssituationen i området förändrats innan beslut fattas i frågan. Sedan 1998 är det endast den s.k. ridhusfastigheten som har anordnat ett minireningsverk. Troligtvis är det i dag en sämre standard på va-lösningarna i området än vid tiden för utredningen.

Länsstyrelsen bedömer att det med hänsyn till hälsoskyddet finns ett behov av att ordna en allmän va-anläggning. Risken ur hälsoskyddsynpunkt utgörs framförallt av påverkan på dricksvattentäkter. Påverkan på miljön kan heller inte uteslutas även om detta inte är lika utrett i genomförd inventering. Mot bakgrund av avloppens standard finner dock länsstyrelsen det sannolikt att dessa även påverkar omgivande miljö. Det finns inte några utredningar beträffande Lillström, Storström och Ljungan, men generellt sett är dess vatten näringsfattiga. Det finns inte några uppgifter om skador i naturen och vattnet, men det finns alltid risk för påverkan på grund- och ytvatten med tanke på nuvarande va-förhållanden. Det finns dock inte någon utredning beträffande detta.

Bygg- och miljökontoret i Ånge bedömde i ett yttrande 2010-03-10 att Forsön kan vara ett s.k. omvandlingsområde och att det var svårt att ordna med enskilda avlopp pga. markförhållandena och små tomter.

När det gäller fråga om området kan ses i ett större sammanhang i förhållande till det antal fastigheter som berörs bedömer länsstyrelsen att Forsön faller inom detta begrepp då, enligt kommunens redovisning, 31 fastigheter berörs varav cirka hälften i dagsläget används som bostad, bebyggelsen är samlad och risk för hälsoolägenheter finns. Närheten till befintligt verksamhetsområde gör vidare att länsstyrelsen gör bedömningen att en anslutning till detta innebär en betydligt mindre kostnad än att ordna en ny allmän va-anläggning och därför inte är ett orimligt krav. Trots att samtliga fastigheter inte används för bostadsändamål, att området kan anses så begränsat och avståndet till befintlig anslutning till kommunalt avlopp innebär att antalet fastigheter kan minskas.

Kommunens Miljö- och byggnämnd har hjälpt länsstyrelsen att ta fram uppgifter avseende området, fastigheterna, fastigheternas förhållanden m.m.

En person har tillkommit på fastigheten Ånge Forsön 1:30, två personer på Ånge Forsön 1:24 och två personer på Forsön 1:4. På fastigheterna Ånge Forsön 1:13 och 1:10 har det minskat med en respektive två personer. Total förändring av antalet folkbokförda i området Forsön har därmed ökat med två personer.

Fastigheten Ånge Forsön 1:21 har enskilt avlopp och fastighetens vatten går ut till Lillströmmen. Vad gäller fastigheten Ånge Forsön 1:27 så går vattnet ut till Storström. Fastigheten Forsön 1:4 har utlopp direkt i Ångesjön, efter trekammarbrunn.

Förhållandena år 1998 var följande. Fastigheten Forsön 1:15 hade utlopp direkt i Lillströmmen efter enkammarbrunn. Fastigheten Forsön 1:34 hade avlopp från enkammarbrunn till stenkista, under väg till ett dike. Fastigheten Forsön 1:7 ledde avloppet från enkammarbrunn till stenkista med en vattentäkt 10 meter ifrån. Fastigheten Forsön 1:11 hade två enkammarbrunnar samt egen-grävd infiltration. Fastigheterna Forsön 1:2 och 1:36 hade två avlopp med skiljeväggar av trä. Fastigheterna Forsön 1:18, 1:19 samt 1:24 hade två anläggningar med god slamavskiljning med undermålig infiltration. Slutligen hade fastigheten Forsön 1:29 en anläggning med olämpligt placerad infiltration.

Permanentbostädernas va-förhållanden måste samordnas med hänsyn till hälsa och miljön. Några andra uppgifter eller annan utredning beträffande vattenförhållandena i området finns inte förutom att dricksvattenprov från fastigheten Ånge Forsön 1:27 som hade tagits 1994 och ridhusfastigheten Ånge Forsön 1:5 taget år 2003. Dessa prover visade på tjänligt dricksvatten. Dock kan andra prover ha tagits, men då Miljö- och byggkontoret inte längre utför dricksvattenprovtagning åt enskilda fastighetsägare finns det inte någon annan kännedom än dessa två vattenprover. Förutom hänsyn till hälsa och miljön bör nämnden beakta närheten till befintligt kommunalt VA vid kraftverksvillorna för inrättande av verksamhetsområde.

UTREDNING

Va-nämnden har genom en ledamot och i närvaro av parterna verkställt besiktning på platsen, se protokollsbilaga A (beslutsbilaga 4).

Härefter har kommunen till Va-nämnden gett in en utredning betecknad ”Ljungan 2012” som har utförts av ALcontrol Laboratories på uppdrag av Intressegruppen för samordnad recipientkontroll i Ljungan.

VA-NÄMNDENS SKÄL

Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen,

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.

(Se 6 § lagen [2006:412] om allmänna vattentjänster, vattentjänstlagen.)

Länsstyrelsen får enligt 51 § vattentjänstlagen förelägga kommunen att fullgöra skyldigheten enligt 6 § att tillgodose behovet av vattentjänster.

Av förarbetena till vattentjänstlagen kan inte, när det gäller skyddet för människors hälsa, utläsas några särskilda krav på olägenheternas omfattning eller på att den allmänna va-anläggningen påtagligt ska minska dessa. För att det s.k. miljörekvisitet ska anses vara uppfyllt krävs dock enligt förarbetsuttalanden (prop. 2005/06:78 s. 45) att det kan förväntas att den allmänna va-anläggningen förhindrar eller åtminstone väsentligt motverkar påtagliga olägenheter för miljön.

Enligt 6 § vattentjänstlagen är en kvalifikation att va-försörjningen ska ordnas ”i ett större sammanhang”. Med detta avses att utbyggnadsskyldigheten i regel

inte tar sikte på ett fåtal fastigheter, utan skyldigheten anses normalt innefatta mer omfattande åtgärder, när det inte är fråga om en befintlig anläggning. Uttrycket ”i ett större sammanhang”, som fanns med redan i 1955 års va-lagstiftning, VAL 55, har behållits i såväl 1970 års va-lag som den sedan år 2007 gällande vattentjänstlagen. Viss ledning vid tolkningen av uttrycket kan möjligen hämtas från departementschefens uttalanden i propositionen till VAL 55 (Qviström, Vattentjänstlagen – en handbok, s. 50). Departementschefen säger i propositionen 1955:121 (s. 61) att ett antal av 20-30 anslutna fastigheter kan tänkas utgöra ett antagbart minimum, som dock bör kunna minskas, om bebyggelsen ligger så samlad, att sanitära synpunkter i *högre* grad gör sig gällande. Uttalandet återger visserligen äldre va-lagstiftning, som var inriktad på förekommande av sanitär olägenhet, men det sagda har ansetts fortfarande kunna tjäna till viss ledning, dock främst när fråga är om ”skyddet för människors hälsa” som saken har formulerats i vattentjänstlagen.

Va-nämnden gör följande bedömning.

Länsstyrelsens beslut avser 31 fastigheter varav knappt hälften är bebodda med totalt drygt 30 personer. Antalet fastigheter och boende är inte sådant att det kan anses vara ett sådant större sammanhang som avses i 6 § vattentjänstlagen. Den på ömse håll belägna bebyggelsen som redan ingår i verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning förändrar inte denna bedömning. Beaktas bör även att enligt vad kommunen oemotsagt har uppgett bygdens befolkningsunderlag och därmed antalet boende minskar.

Utredningen visar inte heller att dricksvattnet till någon fastighet är otjänligt eller ens tjänligt med anmärkning. Hälsomässiga skäl för ett föreläggande kan därför inte heller anses föreligga. I de delar som de enskilda anläggningarna inte uppfyller de krav som kan ställas får det förutsättas att kommunens Bygg- och miljökontor verkar för att bristerna åtgärdas.

Utredningen ger inte heller stöd för att de miljömässiga olägenheterna i dagsläget är av sådan omfattning (se ovan) att de skulle kunna motivera ett förelägg-

gande för kommunen att bygga ut verksamhetsområdet till att omfatta nu aktu-
ell del av Forsön.

Va-nämnden finner sammanfattningsvis att länsstyrelsens beslut bör upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Se bilaga 5

På Va-nämndens vägnar

Lars Olsson

Va-nämnden: rådmannen Lars Olsson, ordförande samt ledamöterna Tord
Larsson, Inger Hansson, Malin Enockson, Bertil Jönsson och Knut Andréén
(enhälligt).